

De bra grejernas alibi

Bra grejer. Inte rätt stil eller rätt mode och definitivt inte rätt märke, ånej: bra grejer är vad medelklassen köper till sina barn. Och sedan är det en slump att de bra grejerna råkar vara babymössor randiga i basfärger och tonårsjackor framlaborerade för camping vid Nordpolen. Och att de kostar tre gånger mer än de lika randiga, lika laborerade och faktiskt nästan lika bra men inte lika varumärkta grejerna.

Sverige är, om någon skulle ha missat det, ett klassamhälle. Sällan syns det tydligare än när man tittar på barnfamiljers konsumtion. Medan många höginkomsttagare shoppar varumärkta kläder och prylar, med devisen *bra grejer* som alibi, så köper låginkomsttagare det lönen räcker till, det vill säga det som skyltas fram hos den stora klädkedjan i centrum.

Dessutom lever ungefär vart tionde barn på eller under vad SCB kallar "lägsta rimliga standard". Vad köper deras föräldrar till dem? Inte köper de second hand; det är för medelklassföräldrar som vill demonstrera att de har genomskådat reklamoffensiven riktad till barnfamiljer. Nej, när fattiga föräldrar handlar till sina barn så väljer de det som, med ett uttryck hämtat från barnen, alla andra har.

Socionomen Torbjörn Hjort har i sin bok *Nödvändighetens pris* (2004) visat att priset är högt. Hellre än att kompromissa när det gäller barnens konsumtion snålar fattiga föräldrar in på sin egen – går i samma vinterkappa tio år i rad och nöjer sig med att titta på när barnen festar på ett Happy Meal på McDonald's. Barnens konsumtion blir fattiga föräldrars redskap både för att kompensera barnen för de försakelser de tvingas till och för att få familjen att framstå som normal inför omvärlden.

Medelklassens ideal sätter dagordningen för konsumtionen. En extrem konsekvens av detta är vad som på 1980-talet i USA kallades för *sneaker murders*, alltså när fattiga ungdomar rånmördade rika ungdomar på dyra gympaskor. Den givna svenska parallellen är spridningen av de exklusiva Canada Goose-jackorna från innerstadsbratz till förortskids. Under sin klassresa har jackorna i högsta grad blivit stöldbegärliga; det är ju bra grejer. Idag är det bara runt tunnelbanans ändstationer som gåsjackorna fortfarande är coola. Överklassen har redan hittat nya bra grejer – som kommer att tvinga fattiga föräldrar att skippa tandläkarbesöket även nästa år.

Katarina Bjärvall

frilansjournalist och författare till den nyutkomna boken "Vill ha mer. Om barn, tid och konsumtion" (Ordfront)